O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
SAMARAQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi: № BD120100-09 2021- yil "25"avgust	**"TASDIQLAYMAN"** SamDU rektori: __________ R.I.Xalmuradov 2021 - yil "__" ________

TURKIY XALQLAR ADABIYOTI
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	320000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili

Fan dasturi “Istiqlol davri adabiyoti va adabiyot nazariyasi” kafedrasining 2021-yil 25-may 10-sonli yig‘ilishida muhokamadan o‘tdi.

Kafedra mudiri prof.Sh.A.Hasanov

Fan dasturi fakultet uslubiy kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (22-may 2021-yil. № 8-son bayonnoma).

Fakultet uslubiy kengashi raisi dots. Sh.Mahmadiyev

Fan dasturi fakultet ilmiy kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (26-may 2021-yil. № 8-son bayonnoma).

Fakultet ilmiy kengashi raisi prof.A.Pardayev

Fanning dasturi Samarqand davlat universiteti kengashining 2021-yil 24-avgustdagi 1-sonli majlis bayoni bilan ma’qullangan.

O‘quv ishlari bo’yicha prorektor: prof.A.S.Soliyev

	Fan/modul kodi TXAT4006		O'quv yili 2024-2025	Semestr 8	ECTS – Kreditlar 6	
	Fan/modul turi Tanlov		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fan nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy soat (soat)
	Turkiy xalqlar adabiyoti		105		75	180

2. **I. Fanning mazmuni**

Ushbu fanni o'qitishning maqsadi shuki, badiiy adabiyot tarixi va adabiy-nazariy tafakkur tadrijining shaxs va jamiyat hayotidagi o`rni va ahamiyatini ko`rsatib berish, talabalarning adabiy-estetik tafakkurini yuksaltirish, ilmiy mushohadaning vujudga kelishi ko`nikmalarini hosil qilish, faol ijodkorlik ruhi va mas`uliyatini shakllantirishdan iborat. Shu ma`noda quyidagi vazifalar muhimdir.

- Badiiyat namunalarini individual, milliy va umuminsoniy jihatlarini ilmiy tahlil qilish;
- turkiy xalqlari adabiyotining millat va jamiyat ravnaqidagi o`rnini va ahamiyatini talabalarga tushuntirish;
- badiiy asarni idrok qilish hamda uni filologik nuqtai nazaridan tahlil va tadqiq etish malakasini hosil qilish;
- turkiy xalqlar adabiyotida yangi shakllanayotgan va ommalashayotgan adabiy hamda ilmiy metod va yo`nalishlarni jamoatchilik fikriga tayangan holda taraqqiy ettirish;
- turkiy xalqlari madaniy-ma'naviy hayotida muhim o'rin tutgan adabiy davrlarni o'rganish;
- milliy va umuminsoniy adabiy-nazariy an`analarni xalqning adabiy-estetik didini yuksaltirishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Turkiy xalqlar adabiyoti tarixining predmeti, maqsadi va vazifalari.

Turkiy xalqlar adabiyoti – jahon adabiyotining mushtarak bir bo`lagi. Turkiy xalqlar adabiyoti qadimiy tarixi. Turkiy xalqlar folklori va yozma adabiyoti to`g`risida ma`ulot.

Turkiy xalqlar adabiyoti fanining maqsadi – turk, ozarbayjon, qozoq, qirg`iz, turkman kabi turkiy xalqlar adabiyoti to`g`risida muayyan tushuncha berish. "Manas", "Alpomish", "Go`ro`g`li", "Qo`rqut ota kitobi" singari xalq dostonlari, Mahmud qoshg`ariy, Ahmad yassaviy, Nizomiy Ganjaviy, Jaloliddin Rumiy, Abay, Muxtor Avezov, Chingiz Aytmatov, Maxtumquli singari turkiy adiblarning ijodini o`rganish.

Turkiy xalqlar adabiyoti fani tarix, falsafa, estetika, san`atshunoslik kabi fanlar bilan chambarchas bog`liqligi.

Turkiy xalqlar adabiyoti fanining O`zbekistonda va xorijiy mamlakatlarda o`rganilishi.

2-mavzu. Turkiy xalqlarning qadimgi yodgorliklari.

"Manas", "Alpomish", "Go`ro`g`li", "Qo`rqut ota kitobi" singari xalq dostonlari, Mahmud qoshg`ariy, Ahmad yassaviy, Nizomiy Ganjaviy, Jaloliddin Rumiy, Abay, Muxtor Avezov, Chingiz Aytmatov, Maxtumquli singari turkiy adiblarning ijodini o`rganish.

3-mavzu. "Avesto" haqida ma'lumot.

"Avesto" asari haqida ma'lumot. Asarning turkey xalqlar adabiyotidagi o'rnini ko'rsatish

4-mavzu. "O'g'uznoma" asari tahlili.

"O'g'uznoma" asari haqida ma'lumot. Asarning ahamiyati. Turkey xalqlar adabiyotidagi o'rnini aniqlash.

5-mavzu. "Ota Qurqut" asari tahlili.

"Ota Qurqut" asari haqida ma'lumot. Asarning turkey xalqlar adabiyotida tutgan o'rnini ko'rsatish

6-mavzu. Turk adabiyoti haqida umumiy ma'lumot.

Turk adabiyotini xususida ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi. Yozma adabiyot haqida.

7-mavzu. Jaloliddin Rumiy ijodi.

Jaloliddin Rumiyning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

8-mavzu. Zamonaviy turk adabiyoti.

Zamonaviy turk adabiyoti xususida fikr yuritish. Turk adabiyoti vakillari xususida.

9-mavzu. Rashod Nuri Guntekin ijodi.

Rashor Nuri Guntekinning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

10-mavzu. Yashar Kamol ijodi.

Yashar Kamolning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

11-mavzu. Aziz Nesin ijodi.

Aziz Nesinning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

12-mavzu. Ozarbayjon adabiyoti.

Ozarbayjon adabiyoti haqida umumiy ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi. Yozma adabiyot.

13-mavzu. Nizomiy Ganjaviy ijodi

Nizomiy Ganjaviyning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

14-mavzu. Fuzuliy ijodi

Fuzuliyning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

15-mavzu. Hozirgi zamon ozarbayjon adabiyoti

Hozirgi zamon ozarbayjon adabiyoti xususida. Ozarbayjon adabiyoti vakillari. Ularning asarlari tahlili

16-mavzu. Qozoq adabiyoti. Folklor va yozma adabiyot.

Qozoq adabiyoti haqida umumiy ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi xususida. Yozma adabiyotning shakllanishi

17-mavzu. Abayning hayoti va ijodi

Abayning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

18-mavzu. Qirg'iz adabiyoti

Qirg'iz adabiyoti xususida ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi. Yozma adabiyotning shakllaishi. Qozoq mumtoz adabiyoti

19-mavzu. "Manas" eposi

"Manas" eposi haqida ma'lumot. Manas eposida obrazlar tizimi. Asarning bugungi adabiy jarayondagi ahamiyati.

20-mavzu. Chingiz Aytmatov ijodi

Chingiz Aytmatovning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

21-mavzu. Turkman adabiyoti

Turkman adabiyoti haqida ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi. Yozma adabiyotning shakllanishi. Turkman klassik adabiyoti

22-mavzu. Tatar adabiyoti

Tatar adabiyoti haqida ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi. Yozma adabiyotning shakllanishi. Tatar klassik adabiyoti

23-mavzu. Musa Jalil ijodi

Musa Jalilning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

24-mavzu. Qoraqolpoq adabiyoti

Qoraqolpoq adabiyoti haqida ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi. Yozma adabiyotning shakllanishi. Qoraqolpoq klassik adabiyoti.

25-mavzu. Mahtumqulining hayoti va ijodi

Mahtumqulining hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

26-mavzu. T.Qayipbergenovning hayoti va ijodi

T.Qayipbergenovning hayoti va ijodi. Adabiy merosi. Asarlarining ahamiyati.

27-mavzu. Uyg'ur adabiyoti

Uyg'ur adabiyoti haqida umumiy ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi. Mumtoz adabiyoti. Bugungi davr uyg'ur adabiyoti

III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Turkiy xalqlarning eng qadimgi yodgorliklari
2. "Avesto" haqida ma'lumot.
3. "Qo'rqut ota" kitobi xususida
4. Jaloliddin Rumiyning "Masnaviy ma`naviy" asari
5. Jaloliddin Rumiyning "Ichingdagi ichingdadur" asari..
6. Rashod Nuri Guntekinning "Choliqushi" romani
7. Rashor Nuri Guntekinning "tamg'a" asari tahlili
8. Yashar Kamolning "Inja Mamad" romani.
9. Nozim Hikmat she`rlari.
10. Azizi Nesin hikoyalari
11. Aziz Nesin romanchiligi.
12. Nizomiy Ganjaviyning "Panj Ganj" dostoni tahli.

	13.Fuzuliy she`riyati. 14.Anvar Olimjonning "Mahambet nayzasi" asari tahlili. 15.Muxtor Avezovning "Abay" romanida obrazlar tizimi. 16.Abay ijodi. 17.O'ljas Sulaymonovning hayoti va ijodi 18.Abdujalil Nurpeisovning "Qon va ter" trilogiyasi tahlili 19."Manas" eposi 20.Ch.Aytmatov hikoyachiligi 21.Chingiz Aytmatovning "Jamila", "Alvido Gulsari!" qissalari. 22.Chingiz Aytmatov romanchiligi. 23.Mahtumqulining hayoti va ijodi 24."Go'ro'g'li" dostoni tahlili 25.Xidir Diryayevning "Qismat" romani tahlili 26.Uyg'ur adabiyoti ijodkorlari xususida **IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar** Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1.Turkiy xalqlarning adabiy yodgorliklari. 2.J.Rumiy she'riyqati. 3.Y.Emro she'riyati. 4.H.Jovidning "Amir Temur" dramasi. 5.Anorning "Besh qavatli uyning oltinchi qavati" asari 6.Fuzuliy she'riyati. 7.N.Ganjaviy she'riyati. 8.O.Pamuk romanlari tahlili. 9.Abay she'riyati. 10.Nashriyot va muallif. 11.Mahtumquli she'riyati
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - "Turkiy xalqlar adabiyoti" fani gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy fanlar turkumiga kiradi. Mazkur fan filologiyaga oid boshqa fanlarning nazariy va uslubiy asosini tashkil qilib, o`z rivojida aniq yo`nalishdagi fanlar uchun zamin bo`lib xizmat qilish, talabalarning adabiy-estetik tafakkurini yuksaltirish *haqida tasavurga ega bo'lishi*; - Turkiy xalqlar adabiyoti tarixi, kitob tarixi xalq og'zaki ijodi, yozma yodgorliklari, adabiy merosi haqida bilimga ega bo'lish *va ulardan foydalani olishi*; - talaba turkey xalqlar adabiyoti tarixi bo'yicha turk adiblari asarlari bilan tanishadi, ularning faoliyati xususidagi bilimga ega bo'ladi hamda asarlarni tahlil qilish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak*. •
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • Ma'ruzalar;

	• interfaol keys-stadilar; • tarqatma materiallar; • ko‘rgazmali qurollar; • Kompyuter; • Internet yangiliklari; • muammoli ta’lim; • qiyosiy tahlil.
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to’liq o’zlashtirish, tahlil natijalarini to’g’ri aks ettira olish, o’rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. H.Absamiyev. Turkiy xalqlar adabiyoti. – SamDU, 2004.. 2. Davronova M. Turkiy xalqlar adabiyoti tarixi. – SamDU, 2012. 3. A.Abdurahmonov. Qadimgi turkiy yodgorliklar. – Toshkent, 2004. 4. A.Ulug’ov. Jahon adabiyoti. Turkiy xalqlar adabiyoti. – Toshkent, 2020 5. I.G’aniyev. Turkiy xalqlar adabiyoti. – Toshkent, 2013 **Qo’shimcha adabiyotlar:** 5. Жалолиддин Румий. Ичингдаги ичингдадур. – Тошкент, 2004 6. Рашод Нури Гунтекин. Чолиқуши. – Тошкент, 2002 7. Нозим Ҳикмат. Инсон манзаралари. – Тошкент, 1982 8. Яшар Камол. Инжа Мамад. – Тошкент, 1968 9. Абай. Ўланлар. – Тошкент, 2000 **Axborot manbalari (saytlar):** 1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali. 2. www. genhis philol.ru. 3. http://en.wikipedia.org/wiki/Structuralism 4. http://www.brocku.ca/english/courses/4F70/struct.html
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti кengashining 2021 -yil 24-avgustdagi 1-son bayonnomasi bilan ma’qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas’ullar**: M.I.Davronova – SamDU, Istiqlol davri adabiyoti va adabiyot nazariyasi kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari doktori
9.	**Taqrizchilar:** Sh.A.Xasanov SamDU, Istiqlol davri adabiyoti va adabiyot nazariyasi kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori (ichki) M.Xolova – SamDCHTI dotsenti, filologiya fanlari nomzodi (tashqi)